

ČINJENICE
O EUROPSKOJ
UNIJI

Poljoprivreda

Partnerstvo
između Europe
i poljoprivrednika

Zajednička poljoprivredna politika
EU-a (ZPP): za našu hranu, za naše
selo, za naš okoliš

ČINJENICE O EUROPSKOJ UNIJI

Ova publikacija dio je serije kojom se objašnjava što EU poduzima u različitim područjima politika, zašto sudjeluje u tim područjima i koji su rezultati.

Publikacije možete pronaći na internetskim stranicama:

http://europa.eu/pol/index_en.htm

<http://europa.eu/!wT73dg>

SADRŽAJ

Zašto nam je potrebna zajednička poljoprivredna politika? 3

Kako funkcionira zajednička poljoprivredna politika? 7

Čime se bavi EU? 8

Europska poljoprivreda ususret 2020.: premošćivanje predstojećih izazova 16

Saznajte više 16

Kako funkcionira Europska unija
Deset prioriteta za Europu
Osnivači EU-a

Bankarstvo i financije
Carine

Digitalno jedinstveno tržište
Ekonomska i monetarna unija i euro
Energija

Humanitarna pomoć i civilna zaštita
Istraživanje i inovacije
Javno zdravstvo
Klimatska akcija

Kultura i audiovizualna djelatnost
Međunarodna suradnja i razvoj
Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport
Okoliš

Oporezivanje

Poljoprivreda ✕

Pomorstvo i ribarstvo
Potrošači

Pravosuđe, građanstvo, temeljna prava
Promet

Proračun
Proširenje

Razvoj i suradnja
Regionalna politika
Sigurnost hrane

Trgovina
Tržišno natjecanje
Unutarnje tržište

Zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje

Činjenice o Europskoj uniji: Poljoprivreda

Europska komisija
Glavna uprava za komunikaciju
Informiranje građana
1049 Bruxelles
BELGIJA

Je li vam publikacija bila korisna? Recite nam svoje mišljenje: comm-publi-feedback@ec.europa.eu

Rukopis dovršen u rujnu 2016.

Naslovnica i slika na 2. stranici: ©iStockphoto/dswebb
12 pp. — 21 × 29,7 cm

Print ISBN 978-92-79-59626-1
doi:10.2775/740503
NA-02-16-625-HR-C

PDF ISBN 978-92-79-59609-4
doi:10.2775/719207
NA-02-16-625-HR-N

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2017.

Printed by Bietlot in Belgium

© Europska unija, 2017.

Ponovna uporaba dopuštena je uz uvjet navođenja izvora. Politika ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređena je Odlukom 2011/833/EU (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.). Za svaku uporabu ili reprodukciju fotografija ili druge građe koje nisu zaštićene autorskim pravima EU-a dopuštenje se mora zatražiti izravno od vlasnika autorskih prava.

Zašto nam je potrebna zajednička poljoprivredna politika?

Izazovi s kojima se poljoprivreda suočava više od 50 godina

Zajednička politika EU-a (ZPP) pokrenuta je 1962. i partnerstvo je poljoprivrede i društva te Europe i njezinih poljoprivrednika. Njezini su glavni ciljevi:

- poboljšati poljoprivrednu produktivnost kako bi se osigurala stalna opskrba potrošača hranom po pristupačnim cijenama,
- osigurati primjerenu zaradu poljoprivrednicima EU-a.

Sada, više od 50 godina poslije, pred EU-om su dodatni izazovi:

- održiva proizvodnja hrane kako bi se nahranilo svjetsko stanovništvo čiji se porast očekuje u budućnosti,
- klimatske promjene i održivo upravljanje prirodnim resursima,
- briga o selu u cijelom EU-u i održavanje ruralnoga gospodarstva.

ZPP je zajednička politika svih država članica Europske unije. Njome se upravlja na europskoj razini, a financira se sredstvima iz proračuna EU-a.

EU ima 500 milijuna potrošača i svima im je potrebna pouzdana opskrba zdravom i hranjivom hranom po prihvatljivim cijenama. Gospodarsko okruženje vjerojatno će i dalje biti nesigurno i nepredvidljivo, a tu su i brojni postojeći i budući izazovi, među ostalim globalno tržišno natjecanje, gospodarske i financijske krize, klimatske promjene i nestabilni troškovi ulaznih vrijednosti poput goriva i gnojiva.

ZPP je usmjeren na našu hranu

EU je stvorio ZPP i provodi ga kako bi odgovorio na te izazove. Svrha mu je utvrditi uvjete kojima će se poljoprivrednicima omogućiti da obavljaju svoje brojne funkcije u društvu, od kojih je proizvodnja hrane najvažnija.

Zahvaljujući ZPP-u, europski građani uživaju sigurnost opskrbe hranom. Kao društvo možemo biti sigurni da naši poljoprivrednici proizvode hranu koja nam je potrebna.

Oni pružaju dojmljivu paletu brojnih, sigurnih i visokokvalitetnih proizvoda po prihvatljivim cijenama. EU je u cijelom svijetu poznat po svojoj hrani i kulinarskim tradicijama. Zahvaljujući svojim iznimnim poljoprivrednim resursima, EU bi mogao i trebao imati ključnu ulogu u osiguravanju sigurnosti hrane u cijelom svijetu.

Euroljani mogu biti sigurni da poljoprivrednici proizvode hranu koja im je potrebna.

Zajednička poljoprivredna politika usmjerena je na naše selo

Poljoprivreda ne uključuje samo hranu, već i ruralne zajednice i ljude koji u njima žive. Obuhvaća i naše selo i njegove dragocjene prirodne resurse.

U svim državama članicama EU-a poljoprivrednici održavaju selo i ruralni način života. Da nema poljoprivrednih gospodarstava ili poljoprivrednika, na naše bi se zaselke, sela i mjesta to odrazilo nepovoljno.

Mnogi poslovi na selu povezani su s poljoprivredom. Poljoprivrednicima su potrebni strojevi, zgrade, gorivo, gnojiva i zdravstvena skrb za životinje. Mnogi ljudi rade u tim pretproizvodnim sektorima. Drugi su zaposleni u poslijeproizvodnim aktivnostima – primjerice u pripremi, preradi i pakiranju hrane. Ostali pak sudjeluju u skladištenju, prijevozu i maloprodaji hrane.

Kako bi se osigurao učinkovit rad poljoprivrednika te suvremeni i produktivni pretproizvodni i poslijeproizvodni sektori, poljoprivrednici moraju imati pristup najnovijim informacijama o poljoprivrednim pitanjima, načinima uzgoja i kretanjima na tržištu. Zbog toga se ZPP-om poboljšava pristup tehnologijama velike brzine u ruralnim područjima i time se pridonosi jednom od deset glavnih prioriteta Komisije – povezanom digitalnom jedinstvenom tržištu. Očekuje se da će se u razdoblju od 2014. do 2020. osigurati unaprijeđene internetske usluge i infrastruktura za 18 milijuna stanovnika ruralnih područja, koji čine 6,4 % ruralnog stanovništva EU-a.

Općenito gledajući, poljoprivreda i proizvodnja hrane bitni su elementi našega gospodarstva i društva. EU sa svojih 28 država članica broji oko 11 milijuna poljoprivrednih gospodarstava, a 22 milijuna ljudi stalno je zaposleno u sektoru poljoprivrede. Poljoprivredni i prehrambeni sektor zajedno osiguravaju gotovo 44 milijuna radnih mjesta u EU-u.

Zajednička poljoprivredna politika usmjerena je na naš okoliš

Naše selo nije u svojem izvornom prirodnom stanju već su ga tijekom stoljeća oblikovali poljoprivrednici. Poljoprivreda je stvorila naš raznoliki okoliš i njegove različite krajolike. Naše je selo stanište raznolikom mnoštvu biljnih i životinjskih vrsta. Ta je biološka raznolikost od ključne važnosti za održivi razvoj sela.

Poljoprivrednici upravljaju selom u korist svih nas. Oni osiguravaju javna dobra, od kojih su najvažniji održavanje tla, krajolika i biološke raznolikosti te briga za njih. Tržište ne nudi naknadu za ta javna dobra. Kako bi poljoprivrednicima isplatio naknade za pružanje te usluge društvu u cjelini, EU im isplaćuje dohodovnu potporu.

Klimatske promjene mogu negativno utjecati na poljoprivrednike. ZPP-om im se osigurava financijska pomoć za prilagodbu načina uzgoja i poljoprivrednih sustava učincima klimatskih promjena.

Poljoprivrednici su najsvjesniji da se moraju brinuti za naše prirodne resurse jer oni o njima ovise u svakodnevnom životu. Kako bi se izbjegli negativni učinci nekih poljoprivrednih praksi, EU poljoprivrednicima daje poticaje za rad na održiv i ekološki prihvatljiv način.

Poljoprivrednici se suočavaju s dvostrukim izazovom: kako proizvoditi hranu te istodobno štititi prirodu i održavati biološku raznolikost.

Ekološki održiva poljoprivreda, koja podrazumijeva razumno iskorištavanje prirodnih resursa, od ključne je važnosti za našu proizvodnju hrane i kvalitetu života – danas, sutra i za buduće generacije.

Povijest europske poljoprivrede

1957.

Ugovorom iz Rima stvorena je Europska ekonomska zajednica (preteča današnjeg EU-a) koju je činilo šest zemalja zapadne Europe.

1962.

Nastanak zajedničke poljoprivredne politike. ZPP je osmišljen kao zajednička politika čiji su ciljevi građanima EU-a osigurati hranu po prihvatljivim cijenama, a poljoprivrednicima primjeren životni standard.

1984.

ZPP postaje žrtvom vlastitog uspjeha. Poljoprivredna gospodarstva postaju toliko produktivna da proizvode više hrane nego što je potrebno. Viškovi se skladište i tako nastaju tzv. „planine hrane”. Uvodi se niz mjera kako bi se razina proizvodnje uskladila s potražnjom na tržištu.

1992.

ZPP prelazi s potpore tržištu na potporu proizvođačima. Smanjuju se potpore cijenama i zamjenjuju izravnim plaćanjima potpore poljoprivrednicima koje se potiče da vode više računa o okolišu.

Reforma se podudara sa Sastankom na vrhu o okolišu održanom u Rijju 1992. na kojem se pokreće načelo održivog razvoja.

2003.

ZPP-om se osigurava dohodovna potpora. Novom reformom ZPP-a raskida se veza između subvencija i proizvodnje. Poljoprivrednicima se sada isplaćuju dohodovne potpore pod uvjetom da se brinu o obradivom zemljištu i da poštuju norme sigurnosti hrane, zaštite okoliša, zdravlja i dobrobiti životinja.

2013.

Provodi se reforma ZPP-a u cilju jačanja konkurentnosti sektora, promicanja održive poljoprivrede i inovacija, za potporu zapošljavanju i rastu u ruralnim područjima te radi preusmjeravanja financijske pomoći na produktivnu uporabu zemljišta.

iStockphoto / Milan Zetemeski

Kako štitimo prirodu i biološku raznolikost?

Zašto se poljoprivredna politika utvrđuje na europskoj razini?

Poljoprivreda je sektor koji se gotovo isključivo podupire na europskoj razini, za razliku od većine ostalih sektora gospodarstva za koje su odgovorne nacionalne vlade. Važno je uspostaviti javnu politiku za sektor koji je odgovoran za osiguravanje sigurnosti opskrbe hranom i koji ima ključnu ulogu u uporabi prirodnih resursa i gospodarskom razvoju ruralnih područja.

Glavni su ciljevi ZPP-a poboljšati poljoprivrednu produktivnost kako bi se potrošačima osigurala stabilna opskrba hranom po prihvatljivim cijenama, a poljoprivrednicima u EU-u primjerena zarada.

Ta su dva cilja zajednička svim državama članicama i mogu se ostvariti samo uz pružanje financijske potpore poljoprivredi i ruralnim područjima. Zajedničkom politikom EU-a osigurava se bolje iskorištavanje proračunskih sredstava nego kada bi istodobno postojalo 28 nacionalnih politika.

Postoji jedno veliko europsko tržište poljoprivrednih proizvoda na kojem se zajedničkim pristupom podupiranju poljoprivrede osiguravaju pravični uvjeti za poljoprivrednike koji se natječu na unutarnjem europskom tržištu i na globalnoj razini.

Nema sumnje da bi bez zajedničke politike države članice EU-a provodile nacionalne politike različitog opsega i s različitim stupnjem javne intervencije. Politikom utvrđenom na europskoj razini osiguravaju se zajednička pravila na jedinstvenom tržištu, prema potrebi se uklanja nestabilnost tržišta, štiti se napredak prema većoj konkurentnosti europske poljoprivrede koji je ostvaren nedavnim reformama i osigurava zajednička trgovinska politika kojom se EU-u omogućuje da jednoglasno pregovara sa svojim globalnim trgovinskim partnerima.

Kako funkcionira zajednička poljoprivredna politika?

Poljoprivreda više od mnogih drugih sektora ovisi o vremenu i klimi. Nadalje, u poljoprivredi postoji neizbježan vremenski jaz između potražnje potrošača i mogućnosti isporuke poljoprivrednika: za uzgoj više pšenice ili proizvodnju više mlijeka treba vremena. Naša potrošnja hrane uglavnom je stabilna u usporedbi s drugim proizvodima te stoga male promjene u proizvedenim količinama mogu znatno utjecati na cijene.

Tim se tržišnim nesigurnostima opravdava važna uloga javnog sektora u osiguravanju stabilnosti prihoda poljoprivrednika. Poljoprivrednici su od ključne važnosti za stabilnu i sigurnu opskrbu hranom više od 500 milijuna građana. Stoga se zajedničkom poljoprivrednom politikom poljoprivrednici podupiru na sljedeće načine:

- **Dohodovnom potporom.** Izravnim plaćanjima osigurava se potpora prihodu poljoprivrednoga gospodarstva i poljoprivrednicima plaća naknada za isporuku javnih dobara koja tržišta obično ne plaćaju, kao što je briga za selo.
- **Tržišnim mjerama.** Europska komisija može poduzeti mjere za rješavanje teških situacija na tržištu, kao što su nagli pad potražnje zbog zdravstvene krize ili pad cijena zbog privremene prekomjerne ponude na tržištu.
- **Mjerama ruralnog razvoja.** Uspostavljaju se nacionalni (i u nekim slučajevima regionalni) razvojni programi za zadovoljavanje posebnih potreba i rješavanje posebnih izazova u ruralnim područjima. Iako države članice izrađuju svoje programe na temelju istog popisa mjera, one imaju dovoljno fleksibilnosti da se mogu baviti pitanjima od najveće važnosti na svom državnom području koja su posljedica posebnih gospodarskih, prirodnih i strukturnih uvjeta. Takozvanim pristupom Leader, koji je sastavni dio programa ruralnog razvoja, potiče se lokalno stanovništvo na rješavanje lokalnih problema.

Tržišne mjere i dohodovna potpora financiraju se isključivo iz proračuna EU-a, dok se mjere ruralnog razvoja temelje na višegodišnjem programiranju i sufinanciraju ih države članice.

Politika koja se financira iz proračuna EU-a

Proračunska sredstva namijenjena ZPP-u neki smatraju kontroverznim pitanjem. Na primjer, često se čuje izjava da je „polovica proračuna EU-a posvećena ZPP-u”. Takvom izjavom ne uzimaju se u dovoljnoj mjeri u obzir proračunski mehanizam EU-a kao ni ciljevi ZPP-a.

Istina je da je za provedbu te politike potrebno otprilike 40 % proračuna EU-a. To je zato što je zajednička poljoprivredna politika jedno od malobrojnih područja čiju zajedničku politiku većinom financira EU. S druge strane, većinu drugih javnih politika financiraju ponajprije države članice.

Stoga je važno proračun ZPP-a staviti u kontekst svih javnih rashoda u EU-u. U tom je kontekstu proračun za ovu politiku malen i čini samo 1 % svih javnih rashoda u EU-u.

On je 2016. iznosio oko 61 milijardu eura.

Naposlijetku, udio proračuna zajedničke poljoprivredne politike u proračunu EU-a znatno se smanjio tijekom posljednjih 30 godina, s gotovo 75 % na manje od 40 %.

U tom razdoblju Uniji se pridružilo 18 novih država članica (uslijed čega se broj poljoprivrednika više nego udvostručio) i stoga je potrošnja po poljoprivredniku danas znatno niža nego u prošlosti.

Čime se bavi EU?

Zajednička poljoprivredna politika usmjerena je na naše poljoprivrednike

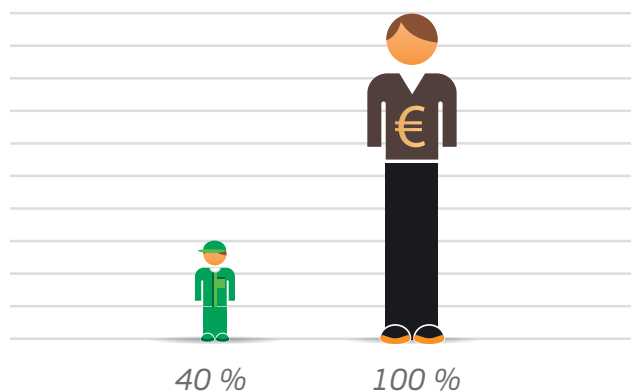
U Europskoj uniji postoji oko 11 milijuna poljoprivrednih gospodarstava, a 44 milijuna ljudi zaposleno je u cijelom lancu opskrbe hranom EU-a. Poljoprivrednici su prva karika u tom lancu proizvodnje hrane. Oni su stoga vrlo važni strateški i gospodarski akteri i EU si ne može priuštiti da ih izgubi. Osnovne, instinktivne poljoprivredne vještine ne uče se iz knjiga, već se prenose s jedne generacije na drugu.

Međutim, mnogi mladi ljudi bavljenje poljoprivredom više ne smatraju privlačnim zanimanjem i zbog toga se broj poljoprivrednika smanjuje. U 2013. poljoprivrednici mlađi od 35 godina vodili su tek 6 % poljoprivrednih gospodarstava, dok su 31 % gospodarstava vodile osobe starije od 65 godina.

Zbog toga se ZPP-om pomaže mladim ljudima da se počnu baviti poljoprivredom tako da im se osiguraju sredstva za kupnju zemljišta, strojeva i opreme. Osiguravaju se i bespovratna sredstva za osposobljavanje novih i iskusnih poljoprivrednika za primjenu najnovijih tehničkih proizvodnih metoda.

Poticanje mladih poljoprivrednika i osiguravanje kontinuiteta iz jedne generacije u drugu stvarni je izazov za ruralni razvoj u EU-u.

RELATIVNI OMJER PRIHODA POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U ODNOSU NA PRIHOD OD NEPOLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI

Podaci su iz 2014. i prikazuju prihod obiteljskoga gospodarstva u odnosu na prosječne plaće u cijelom gospodarstvu.

Izvor: Europska komisija.

NAŠI POLJOPRIVREDNICI SVAKE GODINE PROIZVODE SLJEDEĆE PROIZVODE:

Prosjek za razdoblje 2012. – 2014.

- **žitarice: 300** milijuna tona
- **šećer: 18** milijuna tona
- **uljarice: 30** milijuna tona
- **maslinovo ulje: 2** milijuna tona
- **jabuke: 10** milijuna tona
- **kruške: 2** milijuna tona
- **citrusi: 11** milijuna tona
- **vino: 170** milijuna hektolitara
- **govedina i teletina: 7** milijuna tona
- **svinjetina: 20** milijuna tona
- **meso peradi: 13** milijuna tona
- **jaja: 7** milijuna tona
- **mlijeko: 150** milijuna tona

U nekim dijelovima Europe posebno se teško baviti poljoprivredom, na primjer u brdovitim, planinskim i/ili udaljenim područjima. Važno je očuvati zajednice u tim regijama. U ZPP-u su predviđena sredstva kojima se osigurava dobro gospodarsko zdravlje ruralnih zajednica u osjetljivim područjima i sprečava njihovo nestajanje.

Zahvaljujući ZPP-u, poljoprivrednici proizvode ono što potrošači žele

Građani EU-a krajnji su korisnici ZPP-a. U našim trgovinama i supermarketima uvijek ima dovoljno hrane po uglavnom prihvatljivim cijenama. Danas se u većini država EU-a 11 % ukupne potrošnje prosječne obitelji odnosi na hranu. To je polovica potrošnje iz 1962.

Poljoprivrednici sve više rade na očuvanju okoliša i ljepote krajolika.

Naši nam poljoprivrednici osiguravaju opskrbu visokokvalitetnom hranom. Europa se smatra svjetskom predvodnicom u sektorima poput proizvodnje maslinova ulja, mliječnih proizvoda, mesa, vina i žestokih alkoholnih pića. Budući da se pravilima EU-a o označavanju i sljedivosti potrošačima daju informacije koje su im potrebne da pri kupnji hrane donesu informiranu odluku, možemo jednostavno saznati kako je i gdje naša hrana proizvedena.

Mnogi potrošači EU-a daju prednost lokalnim ili regionalnim proizvodima ako su dostupni. Tradicionalni specijaliteti sve su popularniji i zbog toga mnogi poljoprivrednici sada prodaju svoje proizvode izravno potrošačima na tržnicama te ih sami prerađuju kako bi im dodali lokalnu vrijednost. EU podupire te trendove nudeći zaštitu za više od 3 400 proizvoda koje registrira kao „oznake zemljopisnog podrijetla”. Njima se označava podrijetlo proizvoda s područja određene države, regije ili lokaliteta kada su njegova kvaliteta, ugled ili ostale značajke povezani sa zemljopisnim podrijetlom.

Poljoprivrednici upravljaju selom

Gotovo polovica zemljišta EU-a obrađena je. Zbog toga je poljoprivreda vrlo važna za naš prirodni okoliš. Poljoprivredom se stoljećima pridonosilo stvaranju i održavanju niza vrijednih poluprirodnih staništa. Ona danas oblikuju brojne krajolike diljem EU-a i u njima žive mnoge životinje. Poljoprivreda i priroda utječu jedna na drugu. Zahvaljujući uzastopnim reformama ZPP-a, u poljoprivredi se vodi sve više računa o okolišu.

Današnji poljoprivrednici imaju dvojaku ulogu – proizvodnju hrane i upravljanje selom. U okviru te druge uloge oni osiguravaju javna dobra. Cijelo društvo, sadašnje i buduće, ima koristi od sela kojim se pažljivo upravlja i o kojem se vodi računa. Stoga je pravično poljoprivrednike nagraditi ZPP-om jer nam osiguravaju to vrijedno javno dobro.

Nakon reforme iz 2013., kako bi mogli ostvariti potpuno pravo na isplatu dohodovne potpore, poljoprivrednici moraju primjenjivati ekološki održivu poljoprivredu. To u praksi znači da moraju održavati trajne pašnjake (trava dobro apsorbira ugljikov dioksid, što pomaže u suzbijanju klimatskih promjena), moraju uzgajati minimalni broj usjeva i obrađivati 5 % obradivog zemljišta na način kojim se promiče biološka raznolikost (ekološki značajne površine). Poljoprivrednici mogu dobiti i dodatnu potporu ako počnu primjenjivati strože poljoprivredno-okolišne prakse.

Nadalje, ZPP-om se promiču poljoprivredne prakse poput zaštite estetske vrijednosti krajolika, u skladu sa željama javnosti.

Ostali prioriteti koje poljoprivrednici moraju poštovati jesu zaštita biološke raznolikosti i životinjskih staništa, upravljanje vodnim resursima i suzbijanje klimatskih promjena.

U tom pogledu važan je program EU-a Natura 2000. To je mreža od oko 27 000 područja koja pokrivaju otprilike jednu petinu površine EU-a, a cilj joj je zaštita biološke raznolikosti Europe. Ta područja nisu „ograđena“ zaštićena područja, već su otvorena i često ovise o održivim ljudskim djelatnostima i uporabi zemljišta kojima su tijekom godina oblikovana i održavana. Mnoga područja nalaze se na poljoprivrednom zemljištu i poljoprivrednici se obvezuju na poseban način upravljati zemljištem u cilju održavanja biološke raznolikosti.

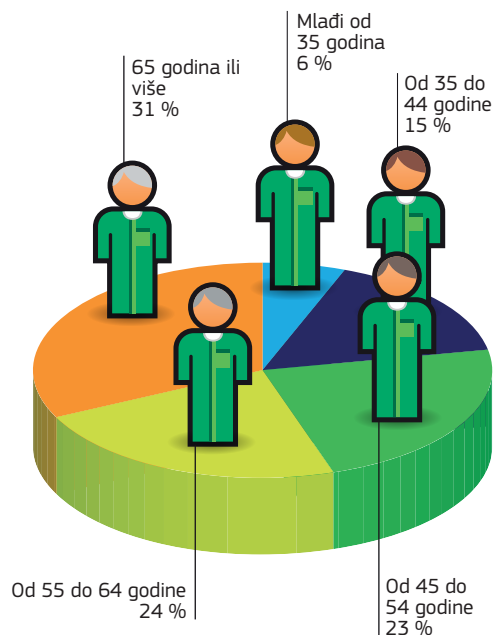
Ruralno gospodarstvo i način života ovise o poljoprivredi

Iako je poljoprivreda glavna gospodarska djelatnost u većini ruralnih područja, poljoprivrednici se ne bave samo uzgojem hrane. Oni često prerađuju svoje proizvode i izravno ih prodaju potrošačima. Reformom iz 2013. promiče se izravna prodaja prehrambenih proizvoda, na primjer na tržnicama.

Otprilike polovica stanovništva EU-a živi u ruralnim područjima. Poljoprivreda je ono što održava mnoge zajednice na životu i na okupu. Kada bi poljoprivreda nestala, u mnogim bi područjima nastao problem napuštanja zemljišta.

Zato se ZPP-om poljoprivrednicima daje financijska pomoć kako bi se osiguralo da nastave obrađivati zemljište i stvaraju dodatna radna mjesta obnovom svojih sela, očuvanjem krajolika ili projektima kulturne baštine te mnogim drugim zadaćama koje su izravno ili neizravno povezane s poljoprivredom i ruralnim gospodarstvom.

POLJOPRIVREDNICI SU SVE STARIJI

Izvor: Eurostat, 2013.

Time se pridonosi sprječavanju depopulacije sela zbog malih mogućnosti zapošljavanja i velike nezaposlenosti. Održavaju se i poboljšavaju javne usluge, kao što su škole i usluge zdravstvene skrbi, kojima se ljudima daje dobar razlog za ostanak i odgajanje svoje djece na selu.

Trebat će se pojačati dinamika malih obiteljskih gospodarstava. Mnogi poljoprivrednici stariji su od 55 godina i u određenom će se trenutku prestati aktivno baviti poljoprivredom. EU priznaje da je dobna struktura poljoprivrednika zabrinjavajuća. Pomoć mladim poljoprivrednicima neizbježna je kako bi se ruralna područja Europe mogla uspješno suočiti s brojnim predstojećim izazovima.

U poljoprivredi su potrebni mladi ljudi.

Za poticanje rasta i zapošljavanja u Europi potrebni su učinkoviti i konkurentni poljoprivrednici.

ZPP-om se potiču konkurentnost i inovacije

ZPP-om se poljoprivrednicima pomaže da budu produktivniji i unaprijede svoje tehničke vještine.

Na početku provedbe ZPP-a poljoprivrednici su se poticali na uporabu suvremenih strojeva i novih tehnika, uključujući kemijska gnojiva i proizvode za zaštitu bilja. Oni su bili nužni jer se u to vrijeme davala prednost uzgoju više hrane za stanovništvo.

Politika je bila učinkovita i produktivnost se povećala. Prinos usjeva povećao se, ali od 2000. stagnira. U budućnosti će istraživanje i inovacije biti od ključne važnosti kako bi poljoprivrednici proizvodili više s manje raspoloživih sredstava.

Zbog nastalog viška hrane promijenila se usmjerenost politike. Sada se ZPP-om pomaže poljoprivrednicima da čine sljedeće:

- bave se poljoprivredom na način kojim se smanjuju emisije stakleničkih plinova,
- upotrebljavaju tehnike ekološke poljoprivrede,
- poštuju norme javnog zdravlja, zaštite okoliša i dobrobiti životinja,
- proizvode specijalitete iz svoje regije i stavljaju ih na tržište,
- produktivnije upotrebljavaju šume i šumska područja,
- razvijaju nove načine uporabe poljoprivrednih proizvoda u sektorima poput kozmetike, medicine i rukotvorina.

Sredstva EU-a za istraživanje namijenjena su razvoju novih poljoprivrednih sustava kako bi poljoprivrednici

mogli odgovoriti na brojne predstojeće izazove, posebno na izazove klimatskih promjena i sve većeg pritiska na prirodne resurse. Naši će poljoprivrednici u budućnosti morati proizvoditi više s manje raspoloživih sredstava. To bi se moglo postići razvojem instrumenata, na primjer inovacijskih partnerstava, u cilju promicanja inovacija u poljoprivredi premošćivanjem postojećeg jaza između istraživanja i poljoprivredne prakse te olakšavanjem komunikacije i suradnje među dionicima (poljoprivrednicima, savjetnicima, poljoprivredno-prehrambenim sektorom, znanstvenicima, državnim upravama i ostalima).

Modernizacija je još jedan prioritet zajedničke poljoprivredne politike

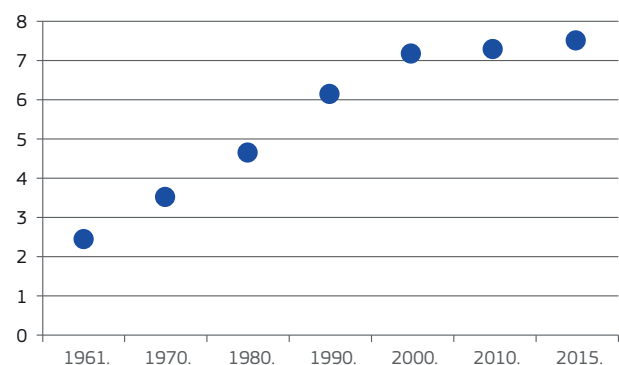
Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava bila je i ostaje važan cilj ZPP-a. Brojnim poljoprivrednicima EU-a dodijeljena su bespovratna sredstva za modernizaciju objekata i strojeva. Ostali su upotrijebili bespovratna sredstva za poboljšanje kvalitete stoke i uvjeta za njezin uzgoj.

Izazov je osigurati da se modernizacijom poljoprivrednicima pomogne da postanu gospodarski konkurentni i da primjenjuju ekološki održive tehnike.

Mjere ruralnog razvoja ZPP-a ostat će važan pokretač promjena i napretka: njima će se poljoprivrednicima i dalje nuditi prilike za poboljšanje njihovih poljoprivrednih gospodarstava i, općenito, područja u kojem žive.

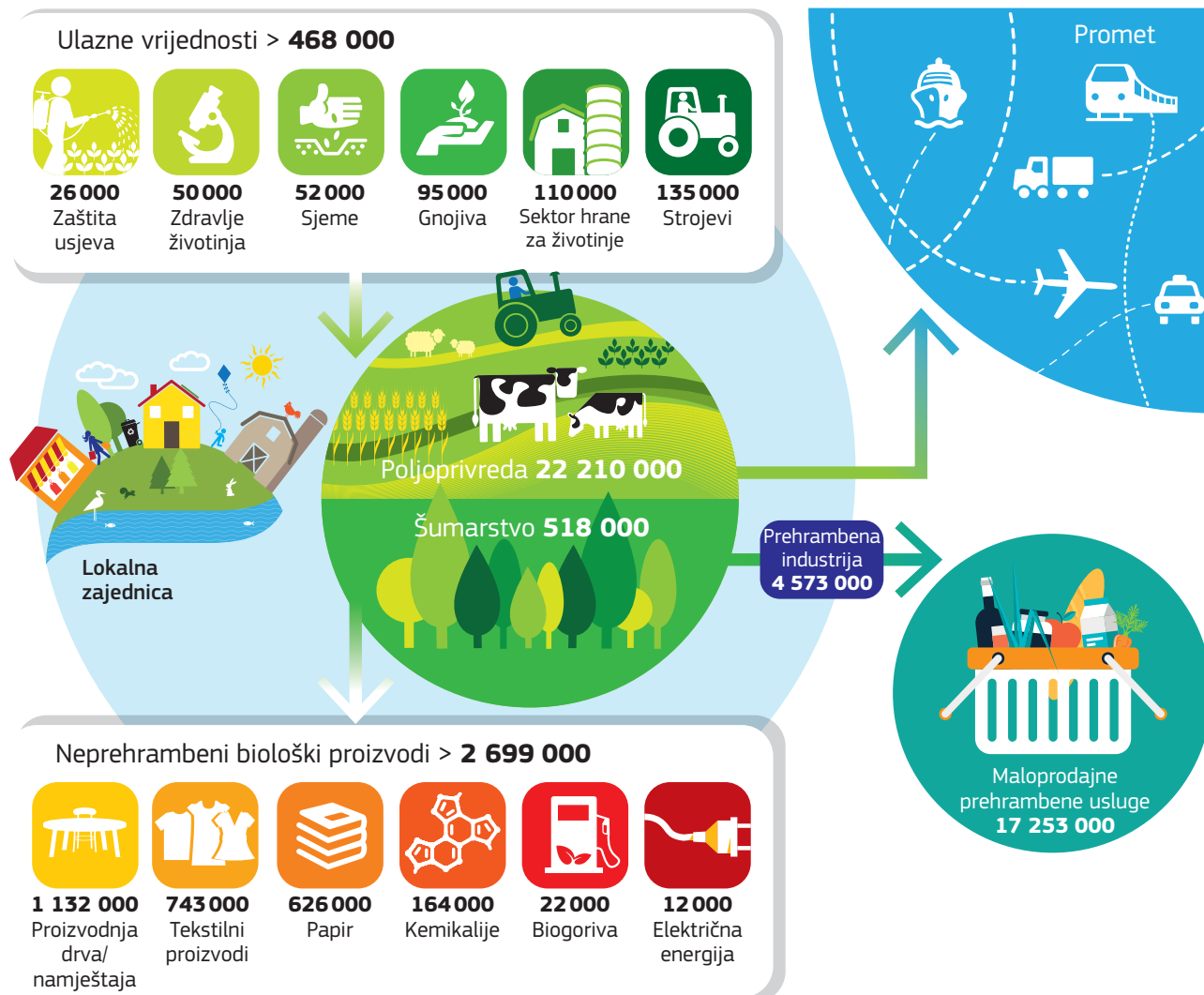
U idućem desetljeću naši će poljoprivrednici postati učinkovitiji i konkurentniji.

UČINKOVITIJI POLJOPRIVREDNICI: PRINOS PŠENICE U IZVORNIM ŠEST DRŽAVA ČLANICA

Prinos u tonama po hektaru. Izvor: Europska komisija.

BROJ OSOBA ZAPOSLENIH U POLJOPRIVREDI, ŠUMARSTVU I POVEZANIM INDUSTRIJAMA

Podaci se odnose na razdoblje 2012. – 2013. (poljoprivreda, prehrambena industrija i maloprodajne prehrambene usluge) i 2009. (ostali sektori).

(*) Poslovi na puno radno vrijeme i nepuno radno vrijeme.

Izvori: Zajednički istraživački centar, „Biloško gospodarstvo u EU-u u brojevima“, 2015.; Eurostat, Strukturna poslovna statistika, 2015.; Eurostat, Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gospodarstava, 2013. U slučaju ulaznih podataka: industrijski izvori.

Od 2014. do 2020. EU planira poljoprivrednicima staviti na raspolaganje gotovo 4 milijuna mjesta u tečajevima osposobljavanja i 1,4 milijuna savjetovanja usmjerenih na gospodarsku i ekološku uspješnost poljoprivrednih gospodarstava. Oko 335 000 poljoprivrednika može očekivati da će dobiti potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava, a 175 000 mladih poljoprivrednika dobit će potporu za pokretanje poslovanja.

Iako bespovratna sredstva i zajmovi imaju važnu ulogu u pomaganju poljoprivrednicima, dostupna su i druga sredstva. Ona uključuju programe financijskih jamstava i osiguranja.

Zašto poljoprivrednici nisu uvijek u povoljnom položaju?

Velika većina poljoprivrednih gospodarstava relativno je mala. Prosječni poljoprivrednik u EU-u ima samo 16

hektara zemljišta (što je jednako površini otprilike 22 nogometna terena), a 66 % poljoprivrednih gospodarstava manje je od pet hektara.

Zbog male veličine svojih poljoprivrednih gospodarstava poljoprivrednici ne mogu postići najbolju tržišnu cijenu za svoje proizvode. Moguće je da naponi koje ulažu u poboljšanje kvalitete i dodavanje vrijednosti ne budu nagrađeni tržišnom cijenom.

ZPP sve više pomaže poljoprivrednicima da ojačaju svoj pregovarački položaj u odnosu na ostale subjekte u prehrambenom lancu.

EU pomaže poljoprivrednicima poticanjem sljedećeg:

- stvaranjem organizacija proizvođača kojima se poljoprivrednicima omogućuje udruživanje kako bi mogli zajednički prodavati svoje proizvode i tako ostvariti veću tržišnu snagu u prehrambenom lancu,

Dobar ugled Europe u pogledu kvalitetne hrane podupire se nizom programa EU-a.

- drugih oblika suradnje kojima se poljoprivrednicima daje veći utjecaj na tržištu i povećava se profitna marža i konkurentnost,
- specijaliziranih vrsta proizvodnje poput ekološke poljoprivrede,
- ugovornih odnosa u cijelom prehrambenom lancu,
- stvaranjem uzajamnih fondova i sustava osiguranja kojima se poljoprivrednicima omogućuje da bolje reagiraju na nestabilnosti na tržištu ili brzi pad cijena.

Upravljanjem rizikom i marketinškim alatima može se poboljšati položaj poljoprivrednika u prehrambenom lancu. Reformom iz 2013. osigurava se financijska potpora poljoprivrednicima koji se žele koristiti tim alatima.

Kvalitetna hrana – ključ uspjeha

Europa je poznata po bogatom izboru dobre hrane, vina i piva, što se odražava u njezinim kulinarskim tradicijama.

U svojim nastojanjima da proizvede sigurnu i visokokvalitetnu hranu, Europa je tijekom godina razvila niz alata. Oni obuhvaćaju tržišne standarde, sustave kvalitete za utvrđivanje proizvoda određene kvalitete, sustave certifikacije i pravila o higijeni.

TRŽIŠNI STANDARDI. Ti standardi postoje za većinu poljoprivrednih proizvoda. Njima se definiraju kategorije proizvoda, minimalni standardi za proizvode i neki zahtjevi za označivanje, informiraju se potrošači (na primjer o podrijetlu ili vrsti voća i povrća) i omogućuju usporedbe cijena proizvoda slične kvalitete. Tim se standardima olakšava trgovina u Europi.

SUSTAVI KVALITETE ZA UTVRĐIVANJE PROIZVODA ODREĐENE KVALITETE.

Postoje tri logotipa koja su posebno povezana sa zemljopisnim podrijetlom: „zaštićena oznaka izvornosti“, „zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla“ i „zajamčeno tradicionalni specijalitet“. Kako se oni razlikuju?

- Zaštićenom oznakom izvornosti daje se status prehrambenom proizvodu koji je u cijelosti proizveden u određenom zemljopisnom području uporabom priznatih vještina i sastojaka iz regije i koji je povezan s njegovim zemljopisnim podrijetlom. To uključuje brojne sireve (na primjer Queso Manchego), mesne proizvode (na primjer Prosciutto di San Daniele), maslinovo ulje (Umbria, Kalamata, Montoro-Adamuz), voće i povrće te, naravno, mnoga vina.
- Zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla označavaju se prehrambeni proizvodi koji su svojom kvalitetom i ugledom povezani s određenom regijom u kojoj je obavljena najmanje jedna faza proizvodnje. To uključuje piva (Münchener Bier, Ceskobudejovické pivo), meso (škotska govedina, mnoge vrste francuske peradi) te pekarske proizvode i ribu (posebno škotski losos iz uzgoja).
- Zajamčeno tradicionalni specijalitet oznaka je europske kvalitetne hrane koja je proizvedena na temelju tradicionalnog recepta, na primjer Kriek ZTS (belgijsko pivo), Hollandse maatjesharing ZTS (Nizozemska, riblji proizvod), File Elena ZTS (Bugarska, mesni proizvod) ili Prekmurska gibanica ZTS (Slovenija, kolač).

Zaštićena oznaka izvornosti: oznaka za europsku kvalitetnu hranu sa zajamčenim zemljopisnim podrijetlom.

Zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla: oznaka za europsku kvalitetnu hranu koja je blisko povezana s određenom regijom.

Europski logotip za ekološki proizvedene proizvode.

Tradicionalni zajamčeni specijalitet: ističe tradicionalna obilježja u pogledu sastojaka ili sredstava proizvodnje.

EKOLOŠKA POLJOPRIVREDA. Postoji poseban europski logotip za ekološki proizvedene proizvode kojim se jamči usklađenost s europskim normama za ekološku proizvodnju. Ekološkom poljoprivredom poštuju se prirodni životni ciklusi biljaka i životinja, a učinak na okoliš svodi se na najmanju moguću mjeru. Proizvodne metode u skladu su s preciznim i strogim zakonodavstvom EU-a.

SUSTAVI CERTIFIKACIJE. Dobrovoljnim sustavima certifikacije za kvalitetu hrane jamči se usklađenost sa specifikacijama koje mogu uključivati zahtjeve o zaštiti okoliša, dobrobiti životinja, mirisu i okusu proizvoda i poštenoj trgovini. Europska komisija razvila je smjernice za usklađivanje tih sustava kako bi se smanjila ograničenja za proizvođače i spriječilo zavaravanje potrošača.

PRAVILA O HIGIJENI. Ta se pravila primjenjuju „od poljoprivrednog gospodarstva do stola” na hranu proizvedenu u EU-u ili uvezenu iz zemalja izvan EU-a. Strategija sigurnosti hrane EU-a temelji se na pravilima povezanim sa sigurnošću proizvoda namijenjenih za potrošnju ljudi i životinja, neovisnim i javno dostupnim znanstvenim savjetima, zaštitnim mjerama i pravu potrošača da donosi potpuno informirane odluke.

Naposljetku, primjenom mjera ruralnog razvoja i promidžbe, Europska komisija i države članice EU-a podupiru poljoprivrednike koji su se opredijelili za kvalitetu.

EU otvara svoje tržište zemljama u razvoju

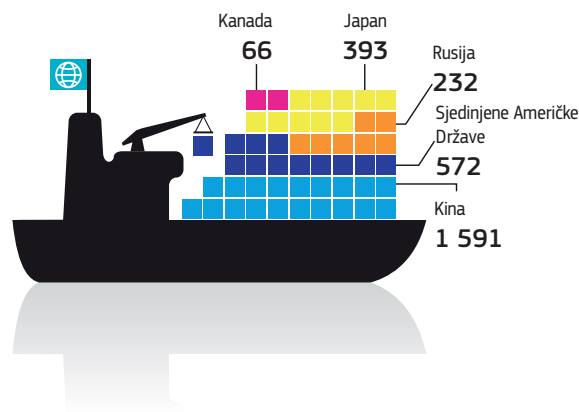
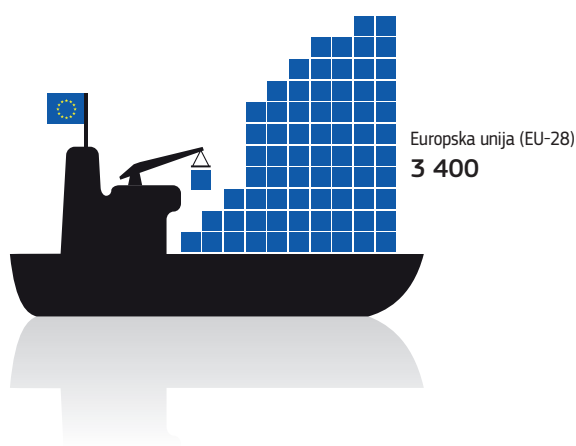
Europska unija daleko je najveći svjetski uvoznik prehrambenih proizvoda.

Svojom prekomorskom razvojnom politikom EU pomaže zemljama u razvoju da prodaju svoje poljoprivredne proizvode u EU-u. To čini omogućavanjem povlaštenog pristupa svome tržištu.

EU je 2015. iz najmanje razvijenih zemalja uvezao poljoprivredno-prehrambene proizvode u vrijednosti od 3,4 milijarde eura. To je više od ostalih pet velikih uvoznika zajedno (2,9 milijarde eura iste godine za SAD, Japan, Rusiju, Kinu i Kanadu).

EU ima opsežne trgovinske veze s državama izvan EU-a i regionalnim trgovinskim blokovima i surađuje s njima. Nadalje, sklopio je bilateralne sporazume o trgovini (ili pregovara o njima) sa svojim neposrednim susjedima i ostalim zemljama te sporazume o gospodarskom partnerstvu sa zemljama u razvoju.

UVOZ POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA IZ NAJMANJE RAZVIJENIH ZEMALJA U EU I OSTALE KLJUČNE ZEMLJE

Europa je važan izvoznik kvalitetne hrane

Zahvaljujući povoljnoj klimi, plodnom tlu i tehničkim vještinama poljoprivrednika, Europa je jedan od najvažnijih svjetskih proizvođača poljoprivrednih proizvoda.

Proizvodnja hrane na globalnoj razini morat će se povećati da bi se moglo prehraniti svjetsko stanovništvo čiji se znatni rast očekuje u budućnosti. Zahvaljujući ZPP-u, EU znatno pridonosi rješavanju tog problema. Zato mora nastaviti ulagati u svoj poljoprivredni sektor.

Zbog obujma, raznolikosti i kvalitete svojih proizvoda, EU je važan izvoznik. EU je vodeći izvoznik poljoprivrednih proizvoda (uglavnom prerađenih proizvoda i proizvoda visoke dodane vrijednosti). EU nije samo vrlo važan izvoznik poljoprivrednih proizvoda, već i stalno ostvaruje trgovinski suficit poljoprivredne robe: 25 % trgovinskog suficita EU-a nastaje izvozom poljoprivrednih proizvoda.

EU je jedan od najvažnijih i najaktivnijih članova Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i ima konstruktivnu ulogu u osmišljavanju inovativnih i naprednih zajedničkih pravila za globalnu trgovinu, uključujući poljoprivredu. Podupiranjem uloge Svjetske trgovinske organizacije EU pomaže održati slobodan, pravičan i otvoren sustav trgovine za sve zemlje svijeta.

IZVOZ EU-a PREMA SEKTORIMA

Strojevi i uređaji **20 %**

Kemikalije **10 %**

Farmaceutski proizvodi **9 %**

Poljoprivreda **8 %**

Vozila i dijelovi **7 %**

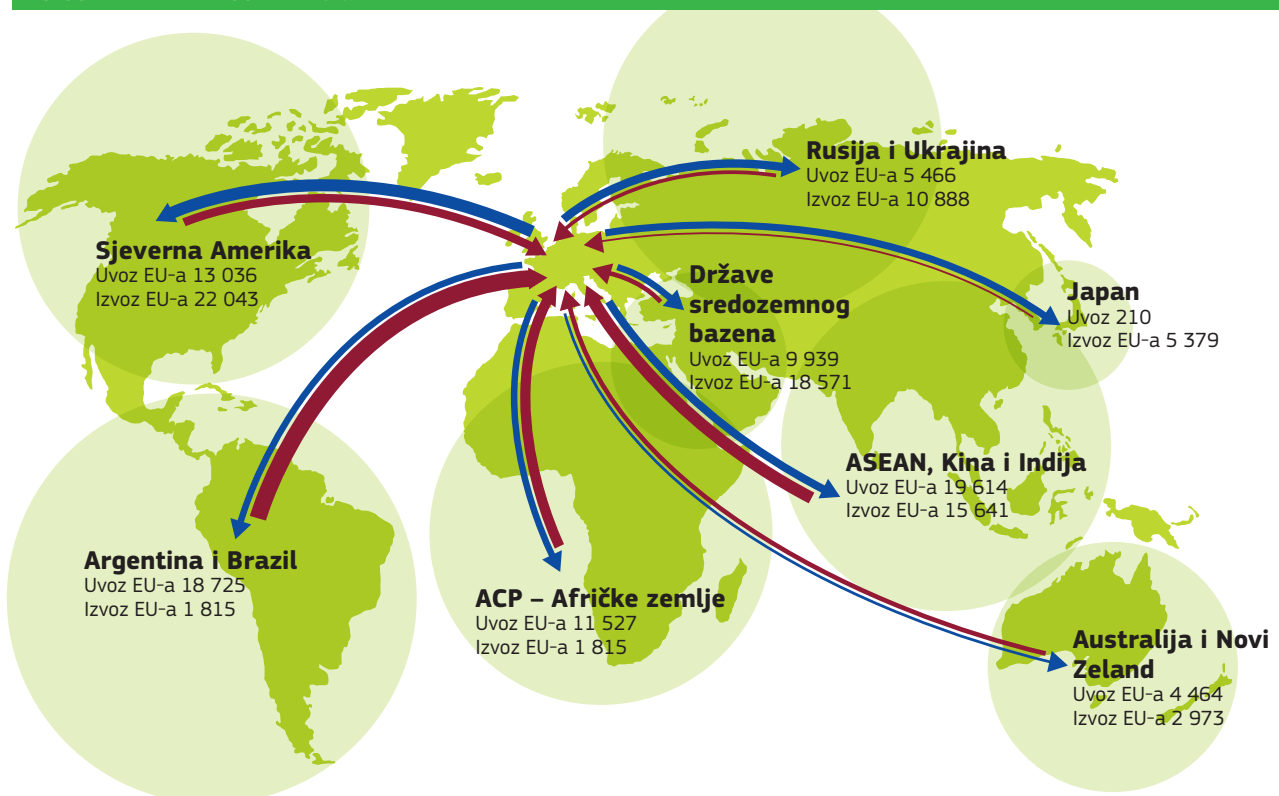
Tekstilni proizvodi **3 %**

Građevinska oprema **2 %**

Podaci se odnose na 2015., države EU-28.
Izvor: Europska komisija.

Tijek uvoza poljoprivrednih proizvoda u Europsku uniju i izvoza iz nje prikazan je u nastavku.

POLJOPRIVREDNA TRGOVINA EU-a

Europska poljoprivreda ususret 2020.: premošćivanje predstojećih izazova

Zajednička poljoprivredna politika svakodnevno nas opskrbljuje hranom i osigurava zdrave, visokokvalitetne i sigurne proizvode po povoljnoj i pravičnoj cijeni.

ZPP se tijekom godina razvijao u skladu s promjenjivim okolnostima i zahtjevima građana. Velika većina građana podržava tu politiku i prepoznaje njezine znatne koristi.

Politika je 2013. preoblikovana radi suočavanja s budućim izazovima. Njome se uzimaju u obzir očekivanja društva i ostvarit će se dalekosežne

promjene: izravna potpora postat će pravičnija i zelenija, ojačat će se položaj poljoprivrednika u odnosu na druge aktere u prehrambenom lancu, a politika u cjelini postat će učinkovitija i transparentnija. ZPP predstavlja snažan odgovor EU-a na izazove sigurnosti opskrbe hranom, klimatskih promjena te rasta i radnih mjesta u ruralnim područjima. Njime će se i dalje promicati pametan, održiv i uključiv rast.

Kao i prethodnih 50 godina, ZPP će se i dalje razvijati i donositi koristi svim građanima EU-a.

Saznajte više

- ▶ **Internetske stranice Europske komisije o poljoprivredi:** http://ec.europa.eu/agriculture/index_en.htm
- ▶ **Imate li pitanja o Europskoj uniji? Obratite se službi za informiranje građana Europe Direct:** 00 800 6 7 8 9 10 11, <http://europedirect.europa.eu>

